

Peti Smit, pesnikinja i kantautorka, govori za Danas o politici, pisanju...

Otkada je Tramp predsednik, svaki dan počinjem gotovo u suzama

Kao umetnici, samo to što uvek postoje neke nove knjige koje mogu da pročitam ili stare koje još nisam otkrila dovoljno mi je da bih bila srećna

Život je lep. Čak i u najgorim trenucima, to je najdivnija stvar koju posedujemo

Jerusalim je delo Avrara, Davidov grad, ali i mesto odakle je Muhamed otišao na nebo, i gde je koračao Isus. Ne treba nikome da pripada

Verujem da je u ovim vremenima jedina nada velika revolucija: Peti Smit sa novinarkom Danasa u Rimu

ekskluzivno

U trenutku kada su u Palati Venecija u Rimu svi iščekivali da se pojavi Izabel Iper, ovogodišnja laureatkinja Gran prija za životno delo najveće evropske pozorišne nagrade Premio Europa per il Teatro, čuo se žamor. Iz šaptanja se nakon nekoliko sekundi jasno razaznala ista rečenica – „Peti Smit!“. U sali gde su se svakim danom šetali najvažniji savremeni pozorišni autori i glumci činilo bi se da zvezde ne postoje. Pesnikinja i kantautorka Patriša Li Smit demantovala je to za samo nekoliko minuta. Gotovo neupadljivo, u crnom odelu i crnim „martinkama“, duge sede kose, bez šminke, bila je u fokusu svih.

U Rim je došla kako bi govorila o svojoj prijateljici Izabel Iper, koju je poetski opisala kao „pticu koja kada uleti svojom energijom napuni celu prostoriju“. Isto bi se moglo reći i za nju. Njen šarm i srdačnost isjavali su iz svake njene rečenice.

„Bila sam u Novom Sadu na Exit festivalu, ali posetila sam i Beograd nekoliko puta. Ima jedan manastir izvan Beograda, ne mogu da se setim imena, gde sam često odlazila. Prelepo mesto. Volim tamo da idem“, kaže u razgovoru za Danas čuvena Kuma panka, koja ovog 30. decembra puni 71. godinu (Srećan rođendan, Peti!).

„Život je lep. Čak i u najgorim trenucima to je najdivnija stvar koju posedujemo. Nisam iskusila rat u svojoj zemlji, ali jesam smrt i gubitak. Bila

sam lošeg zdravlja, izgubila sam muža, brata, roditelje, prijatelje... Svi prolazimo kroz teške trenutke. Ali i dalje sam srećna što sam živa. Ima toliko divnih stvari“, priča neumorna Peti.

Iako rođena u Čikagu, Peti Smit je odrasla u Nju Džersiju. Posle jedne teške životne epizode odlučila je da napusti posao u fabrici, gde je nosila Remboove „Illuminacije“ i blok, da u pauzama čita poeziju i crta, i ode u Njujork. Ta iskustva opisala je u „Piss Factory“. U Njujorku je započela snažnu vezu sa Robertom Mejltorpom, tada tek neobičnim mladićem, kasnije velikim fotografom. On je autor „androginog“ portreta Peti Smit sa omota njenog prvog albuma „Horses“ (1975), a ona mu je bila model sve do njegove smrti. O odnosu s njim, ali i potrazi za svojim budućim pozivom, gladi s kojom se borila dok nije postala priznata umetnica, Mejltorpovim otkrićem svoje homoseksualnosti, pisala je u knjizi „Samo deca“ (kod nas je objavila izdavačka kuća Rende).

Pre prvog albuma Peti je napisala tri knjige pesama, a sa Semom Šepardom pozorišni komad. Kada je slavni glumac i dramski pisac preminuo ove godine, posvetila mu je dirljivo oproštajno pismo („To je pravo prijateljstvo. Nikada nam nije bilo neprijatno u tišini koja je, kad je dobrodošla, samo produžetak razgovora. Toliko dugo smo se poznavali“). Svoj izraz našla je u fuziji rokenrola koju je otkrila kada je Hilii Kristal otvorio čuveni klub CBGB, leglo njujorškog pankera. Okupila je bend sa gitaristom Lenijem Kejom, čiji je deo kasnije postao i njen budući muž Fred Sonik Smit. Kada se udala za Sonika, preselila se u Detroit. Par je ostao zajedno sve do njegove smrti 1994. Imaju sina i ćerku. Peti Smit do sada je objavila 11 albuma i 20 knjiga. Govorila je stihove Alana Ginzberga na njegovoj sahrani dok ju je na klaviru pratio Filip Glas, demonstrirala protiv Buša, snimila prozu „Coral Sea“ uz gitare Kevinia Šildsa („My Bloody Valentine“)... I dalje ne odustaje od muzike i nastupa.

„Ja sam majka, pa je za mene neverovatno kada gledam svoju decu kako rastu. Ali i sve drugo! Sve one stvari koje nam čovečanstvo donosi – nova knjiga, novi film... Kao umetnici, samo to što uvek postoje neke nove knjige koje mogu da pročitam ili stare koje još nisam otkrila dovoljno mi je da bih bila srećna. Knjige su već dovoljan razlog da ujutru ustanem. Morate da se držite stvari koje smatrate lepim. Za mene kao Amerikanku ova su jako teška vremena. Osoba kao što sam ja mora da trpi predsednika koji nije kvalifikovan za to mesto, kome nedostaje saosećanje, empatija prema potrebama ljudi... Ponižavajuće je, i mnogo više od toga, jer izaziva mnogo besa i frustracija. Ali svaki dan se trudim da me to ne dotiče i da se setim ko sam ja kao ljudsko biće. Da osetim entuzijazam vezan za moj rad, moju decu, jednostavno uživanje, putovanja... Ne mogu da dozvolim da vlada, korporacije i spoljni svet

Foto: Stanišavljević/Milokovik

Ponekad priča umesto pesme

„Ponekad sam prekidala pesmu kada bi mi se učinilo da to nije kako treba, i ispričala bih neku priču. Onda bi se svi zajedno smejali. Zar to nije bolje nego da svi zajedno sedimo dok traje pesma koja ne donosi nikakav osećaj?“ kaže Peti Smit.

utiču toliko na mene da ne mogu da budem ono što jesam. Znam da je to jako teško. U nekim kulturama još je teže nego u mojoj, posebno za ljude koji su iskusili neke mnogo teže stvari u životu. Ali to je izazov koji je pred nama“, objašnjava vedra Peti.

Spomenuti Donald Tramp ne može da ugrozi njen optimizam.

„On ne predstavlja mene. Ja ne mogu da promenim činjenicu da je on predsednik SAD. Jedino što mogu da uradim jeste da govorim o tome i da pišem. Svaki dan počinjem gotovo u suzama čitajući šta je uradio. U mojoj zemlji desilo se toliko stvari koje su suprotne progresu ljudskih bića. Njega nije briga za životnu sredinu. Upravo je potpisao zakon koji podstiče stvaranje novih naftnih bušotina, ugrožavanje prirodne sredine... Kada je proglasio Jerusalim prestonicom Izraela, ja sam plakala. Napisala sam nešto o tome. To je jedina stvar koju mogu da uradim sada. Ja verujem da Jerusalim uvek treba da bude neutralna prestonica. To je prostor za koji je vezana istorija tri važne religije. Jerusalim je delo Avrara, Davidov grad, ali i mesto odakle je Muhamed otišao na nebo, i gde je koračao Isus. Ne treba nikome da pripada i u njemu ne treba da se nalazi američka ambasada. Meni to slama srce. Sve loše što Tramp radi posledica je kompletnog neznanja. Treba govoriti o tome. Ljudi su već nastradali. Već imate nemire u gradu koji treba da bude mesto ljubavi“, naglašava Peti.

O Trampu je pisala novinske članke, otvorena pisma, držale javne govore... Ponekad politika postane i deo njenih pesama.

„Moj muž je bio veliki muzičar i politična osoba. Sećam se kada je 1986. ušao u našu kuhinju dok sam ja ljuštila krompire. Bila sam loše raspoložena. On ulazi i kaže: „Triša, ljudi imaju moć. Napiši to. Napiši tu pesmu!“ Ja sam ga gađala krompirom (smeħ). „Imam li ja moć

da ne ljuštim krompire?!“ Ali kasnije sam razmišljala šta to znači i zajedno smo napisali pesmu „People Have the Power“. Snimljena je 1987. Imali smo misliju, a mislija je bila da napišemo nešto što će inspirirati sve ljude. Bilo koje rase, boje kože, ideologije, religije... Ideja je bila da nas podseti da svaka osoba ima moć u svojim rukama, ali i na ono još važnije – na našu zajedničku moć, koju imamo kada se ujediniamo za neki važan cilj“, ističe kantautorka.

„Ta pesma, kako kaže, danas pripada svim ljudima koji su dobri i koji pokušavaju da nađne neke pozitivne promene i koji veruju u njene stihove.“ Njima pripada. Zato tu pesmu nikada ne bi mogao da ima Donald Tramp“, dodaje pesnikinja.

„People Have the Power“ je antiratna pesma, inspirisana događajima u Avganistanu. Jedna od slika prikazuje ruske vojnike i avganistanske pastire kako leže zajedno na poljima i gledaju u zvezde, dok je njihovo oružje postalo prah. „Ljudi govore da ne žele rat, već jedinstvo bez predrasuda i granica.

Ideja je da sve što sanjamo može da bude ostvareno. Mi možemo da promenimo svet, da pokrenemo revoluciju na Zemlji. Ja verujem da je u ovim vremenima – zbog naših vlada, nuklearnog naoružanja i uticaja najbogatijih – jedina nada za narod velika revolucija. Ne mala revolucija, već globalna. To je san i o tome govorim ova pesma. Da ćemo se svi ujediniti i da ćemo im oduzeti moć. To je san, ali ja ću u taj san uvek verovati, jer ujedinjeni imamo moć. Možemo se setiti šta je Gandhi učinio. Jedna

Posveta supruhu

„Ponekad je izvor inspiracije za moje pesme isti. Pisala sam ljubavnu poeziju svojom pokojnom mužu koji niko nije video. Ali sam za njega napisala i pesme „Frederick“, „Dancing Barefoot“, „Because the Night“. On je bio izvor inspiracije i za moju ličnu poeziju, ali i za vrlo javne pesme“, kaže Peti Smit.

Nekada se čini da se publika najbolje provodi na onim delovima koncerta kada se sve raspada: Peti Smit na Exit festivalu

osoba, mali čovek, inspirisao je milione da prave sopstvenu so, vunu... I na taj način je pala engleska imperija. Znamo da je to moguće. Znamo da je teško, ali tome treba težiti. Ja verujem u taj san“, dodaje Peti Smit.

To je poruka koju pokušava da prenese svojoj publici, jer većinu stvari koje piše piše za nekog. „Mnogi umetnici, gde spadam i ja, stvaraju ponekad dela koja su hermetična. Za veliki broj ljudi ona neće biti toliko zanimljiva, čak ni razumljiva. Možda je to nešto što stvaram pre svega za sebe. Ali većinu toga što pišem želim da podelim sa drugima. Na primer, napisala sam knjigu „Samo deca“ o Robertu Mejltorpu i meni. Htela sam da bude lepo napisana. Nadala sam se da će imati elemente poezije. Ali najvažnija želja mi je bila da bude lako čitljiva. Da direktno komunicira sa ljudima. Robert je bio veoma inteligentan, ali potpuno vizuelan tip. Nije čitao i nije voleo da čita knjige. Ali je želeo da napišem ovu knjigu u kojoj bi uživali i oni koji vole knjige, ali i oni koji ne čitaju često. Zato sam nakon njegove smrti i odlučila da je napišem“, priča Peti Smit, dodajući da je sve u komunikaciji.

Za nju, kako kaže, ima razlike između pisanja poezije i tekstova za muzičke pesme. „Kada pišem poeziju, iskreno, nije mi važno da li će je neko razumeti. Poezija je verovatno najhermetičnija umetnost, ali i jedna od najduhovnijih. Ali kad pišem poeziju, moj glavni tok komunikacije je sa samom pesmom. Veliki deo moje poezije i ne objavljujem. Samo je pišem. Kada pišem pesme, pišem ih da bi ih pevala ljudima, i one treba da se povežu sa ljudima. One su uvek pomalo tajnovite i simbolične. Ali ti stihovi nisu namenjeni meni nego ljudima koji će ih čuti, koje će dirnuti ili koji će uz njih igrati. Kada pišem pesme, uvek mislim na ljude, a kada pišem poeziju, uvek mislim na samu pesmu“, dodaje pesnikinja.

Komunikacija je nešto što je vodi i na sceni. Zato je uvek spremna da prekine pesmu kada shvati da joj ne ide dobro, kao što je učinila prošlog decembra na ceremoniji dodele Nobelove nagrade pevajući „A Hard Rain's Gonna Fall“ Boba Dylana.

„Moj sin i ćerka su muzičari. Rano su počeli da se pojavljuju na sceni sa mnom jer sam želela da ih naučim da uvek treba da date sve od sebe. Ako uspete da ostvarite komunikaciju sa ljudima, bez obzira na to koliko nešto može da se zakomplikuje, napravite neku veliku grešku ili imate tremu, ode vam glas ili svirate pogrešne akorde, to ćete iskusiti sa njima. Biće dovoljno da se nasmejete zajedno. Naučila sam da je publika spremna na sve. Imala sam neke

jako teške trenutke na sceni. Ja im kažem da imam tremu, da se osećam nervozno i ludo, da mi se čini da ne mogu da otpevam pesmu kako treba... A oni bi mi odgovorili: „Ne brini, sve je u redu.“ Nema veze da li je to Nju Džersi, Varšava ili Pariz... Ako ste u kontaktu sa publikom, i oni osećaju isto što i vi, i sve to nije važno. Svi smo mi ljudska bića. Ja sam na sceni, ali svi smo mi isti. Svi osećamo radost, razočaranje, sramotu, poniženje... Sve te stvari koje se događaju na sceni samo su aspekti nečega što svi ljudi osećaju. Naučila sam da prihvatim takve trenutke jer nekada se čini da se publika najbolje provodi na onim delovima koncerta

Suret sa papom

Čuveni album „Horses“ počinje pesmom „Gloria“ i Petinim stihovima: „Isus je umro za nečije grehe, ali ne i za moje.“ Zato je mnoge iznenadilo kada je pre nekoliko godina prihvatila poziv pape Franje da peva na božićnom koncertu u Vatikanu. Kako kaže, odrasla je u jako religioznoj porodici (njena majka je pripadala Jehovimim svedocima), pa je njen bunt prema crkvi našao izlaz i u njenoj muzici. I dalje stoji iza te mlade devojke, ali se mnogo promenila otada. Za sebe kaže da nije katolkinja, ali da poštuje papu. „Sreća sam ga na minut. Nisam mu ništa rekla. Samo sam mu se zahvalila jer on govori o važnim stvarima – ratu, zaštiti prirode, našoj deci... Ja nisam katolkinja. Nije mi važan kao duhovni vođa. Možda postoje neke stvari sa kojima se ne bah složila i koje možda imaju više veze sa istorijom crkve, ali kao čovek on je iskoristio svoj položaj da govori protiv mnogih nepravdi i to čini i dalje. On je kao sveti Franjo Asiški. I njemu je stalo do prirode i budućnosti naše dece. Ja nisam razgovarala sa njim, samo sam mu se zahvalila što nas voli i što govori“, kaže Peti Smit.

kada se sve raspada. Oni to vole zato što razumeju da svi živimo u trenutku. Ovo nije predstava, ja nisam glumica. Divim se glumcima. To je posebna veština. Ali ja ne stvaram predstavu. Ja se krećem u trenutku. Improvizujem. Živa sam u trenutku. A glumci su ograničeni mnogim stvarima, a ja ne volim da me neko ograničava“, zaključuje Peti Smit.

Marija Krtnić

vojvođanskabanka

otp group

Želimo Vam savršen keš!

Keš kredit

Požurite i iskoristite sniženu kamatu

SNIŽENA KAMATA OD 8,95%!
EKS OD 10,18%

www.voban.rs • 0800 23 23 22

EKS za iznos kredita od 1.800.000 RSD, period otplate od 8 godina, trošak obrade zahteva 2%, trošak menica 100 RSD, trošak vođenja tekućeg računa (mesečno) 189 RSD, trošak Kreditnog biroa 246 RSD.